

ÅL SENTRUM - STUDIE Plassrom

ILLUSTRASJONSHEFTE

• Revidert 07.07.26

INNHold:

side 2	Ambisjoner for Ål Sentrum
side 3	Sammenheng
side 4	Oversikt
side 5-10	Rom 1 - "Parken"
side 11-17	Rom 2 - "Plassrommet"
side 18-25	Rom 3 - "Familiens hus"

PROSJEKTKONTAKTER:

Oppdragsgiver:
Ål kommune

Konsulent:

Ihuga AS
v/Anders Koller Tufte
anders@ihuga.no
+4740455721

Lokalt Byrå

Ambisjoner for Ål Sentrum

- **Utvikle Sundre som eit tilgjengeleg, trygt og triveleg sentrum, med grønne lunger, nærfriluftsliv og trivelege møteplassar.**

- **Innsatsområder:**

Skape flere grunner til å være i sentrum, styrke forbindelsene og sørge for mer forutsigbar parkering.

- **Anbefalte prioriterte tiltak:**

Konsentrere investeringer i aktivitet og infrastruktur for folkeliv, trivelige møteplasser, lek og grønne lunger rundt Myren hvor det er størst potensiale.

Start med det som skaper aktivitet: Transformere parkeringstaket til leke- og festplass, arrangements- og gågatestrategi for Myren og park ved kulturhuset.

Sette felles, tverrsektorielle og langsiktige mål i ny samfunnsdel til kommuneplanen som binder sammen alt kommunen bestemmer og gjør.

Sette felles, tverrsektorielle og langsiktige mål i ny samfunnsdel til kommuneplanen som binder sammen alt kommunen bestemmer og gjør.

Utvikle helhetlig parkeringspolitikk for Sundre: Klare og politisk forankrede mål, med god kunnskap om dagens situasjon og i prosess med berørte parter.

Skill ansatt- og kunde/besøksparkering for å sikre kapasitet i indre sentrum, og å utnytte ledig kapasitet og muligheter i randsonen. Start med offentlige.

Sammendrag rapport "Frå handling til plan - på ve-gen til eit vitalt sentrum" (Lokalt Byrå) :

Ål kommunes Gnist-prosjekt har handlet om å finne en mer strategisk og helhetlig retning i arbeidet med å utvikle kommunens sentrum. I dag oppleves sentrum som udefinert i plassering og omfang, med nedgang i aktivitet og med en fastlåst diskusjon. Det har vært mange gode forsøk på sentrumstiltak tidligere, men som stoppet opp fordi helheten manglet.

Dette har vi jobbet med gjennom en bred, utforskende, innsiktsbasert og kreativ prosess, hvor hovedgrepet har vært å etablere en idésmie i et tomt lokale i sentrum. Her har 313 personer på tvers av kommunen, næringslivet og innbyggerne deltatt for å diskutere knotete dilemma, utforske mulige sentrumstiltak og komme med tilbakemelding på arbeidet Gnist-teamet har gjort.

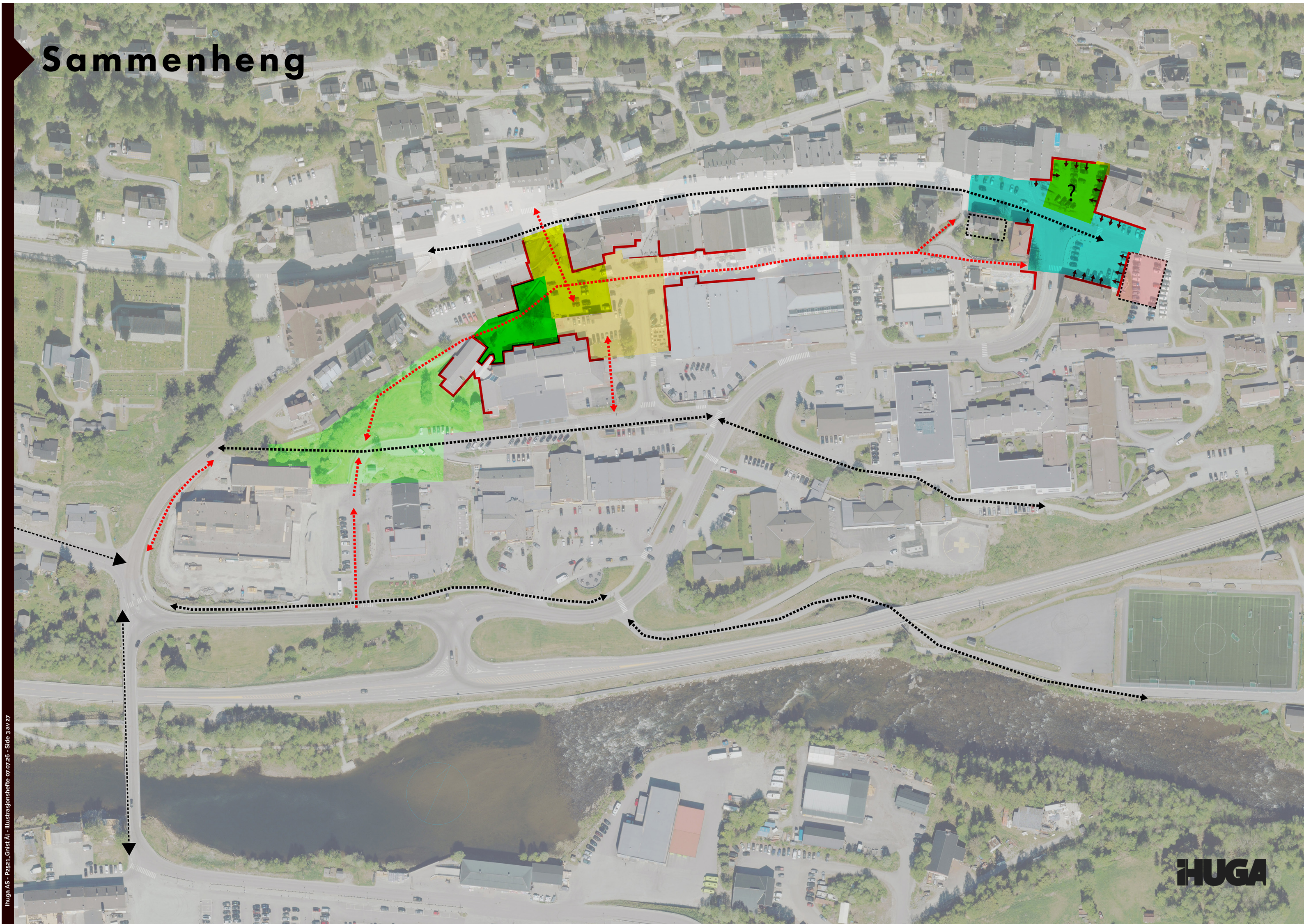
Resultatet er en pakke som beskriver hvordan Sundre er og fungerer i dag, scenarier, referanser og et arkitektonisk mulighetsstudie som beskriver hvordan det kan bli mer liv og aktivitet i sentrum, og anbefalinger for å raskt sette i gang.

Med dette materialet og den interne forankringen som er gjort mener vi Ål nå har et godt utgangspunkt til å komme raskt i gang med synlige sentrumstiltak samtidig som det jobbes med en langsiktig plan.

Kort oppsummert, foreslår vi at Ål prioriterer sentrumsarbeidet rundt tre likeverdige innsatsområder. De tre er gjensidige avhengige av hverandre. Innsatsområdene må jobbes med samtidig, over tid, og i samspill med hverandre for å få maksimalt utbytte. I prioritering av tiltak har vi vektlagt både konkrete tiltak som kan jobbes med umiddelbart, og mer langsiktige prosesser som vil være viktige for å lykkes.

Målet for sentrumsutviklingen er politisk vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel 2015-2027. Det er også formulert mål for sentrum i strategisk næringsplan fra 2025.

Sammenheng

Oversikt

Studien fokuserer på å fremstille konkrete tiltak for tre ulike situasjoner som er og kan bli viktige og attraktive møteplasser:

1. "Parken"

I dag er parken tydelig avgrenset av veien Sundrejordet og den tilhørende forstøtningsmuren langs parkens nedre kant. Veien og muren skaper en opplevelse av at parken «stuper» ned mot veien. Dette gjør at området oppleves mindre attraktivt, både visuelt og funksjonelt.

Samtidig har parken mange kvaliteter. Den er sørvestvendt, har gode solforhold, flott utsikt og en sterk ramme med Kulturhuset som bakvegg. I tillegg er den godt synlig fra både togstasjonen og Riksvei 7, og har derfor et stort potensial som et viktig ansikt utad for Sundre.

2. "Plassrommet" foran Kulturhuset

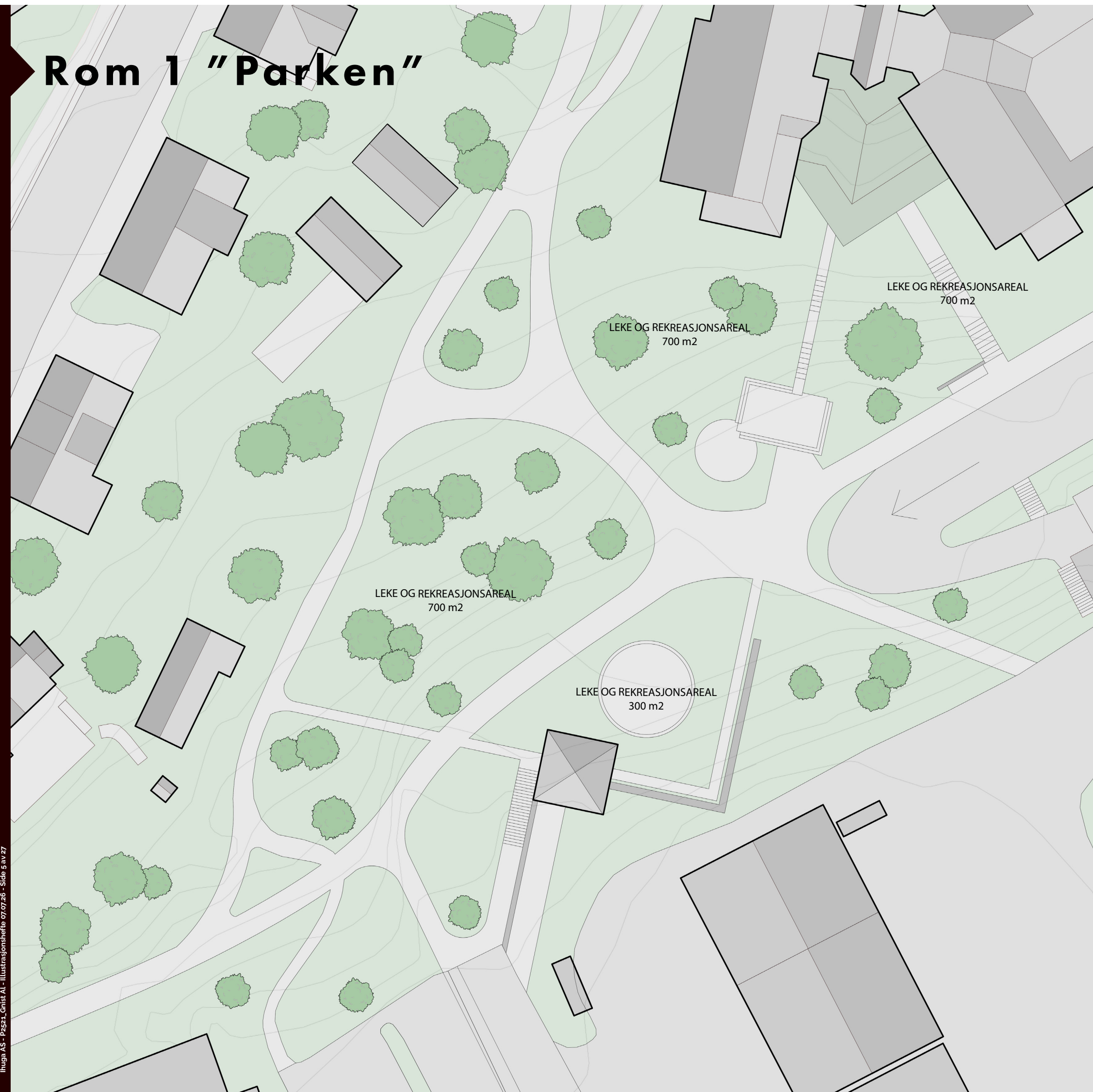
Plassrommet foran Kulturhuset har i dag mange kvaliteter, men oppleves samtidig som oppdelt og preget av biler, parkering og trafikkplanlegging gjennom mange år. Parkeringshuset deler opp plassrommet, samtidig som det har et stort potensial gjennom takflaten, som kan utvikles til et attraktivt uterom og bidra til å binde plassrommet bedre sammen.

Området har mange viktige forbindelseslinjer, tilbud og funksjoner, samt romlige kvaliteter som gjør at det oppleves som hjertet av Sundre. Her møtes mennesker i hverdagen, samtidig som området brukes til større arrangementer og aktiviteter gjennom året.

3. "Familiens Hus"

Plassrommene ved Sundrehall og krysset mellom Helsetunvegen og Sundrevegen markerer i dag en tydelig overgang mellom det definerte tettstedet Sundre og det mer udefinerte omlandet. Området består av store og fleksible plassrom som periodevis fylles med liv under festivaler, markeder og andre arrangementer. I hverdagen domineres de derimot av parkeringsplasser, asfalt og biler. Med relativt enkle grep kan dette gjøres til et attraktivt møtested og markere en sterkere overgang inn i Sundre sentrum.

Rom 1 "Parken"

Oversikt og forutsetninger:

Fokus i studiet har vært hvordan vi kan skape en bedre forbindelse mellom nedre og øvre del av Sundre, samtidig som parken utvikles til et mer attraktivt og brukervennlig uteområde for både innbyggere og besøkende.

I dag er parken tydelig avgrenset av veien Sundrejordet og den tilhørende forstøtningsmuren langs parkens nedre kant. Veien og muren skaper en opplevelse av at parken «stuper» ned mot veien. Dette gjør at området oppleves mindre attraktivt, både visuelt og funksjonelt.

Samtidig har parken mange kvaliteter. Den er sørvestvendt, har gode solforhold, flott utsikt og en sterk ramme med Kulturhuset som bakvegg. I tillegg er den godt synlig fra både togstasjonen og Riksvei 7, og har derfor et stort potensial som et viktig ansikt utad for Sundre.

I studiet har vi sett på hvordan vi kan styrke forbindelsen på tvers mellom Sundrejordet og Stasjonsvegen, skape en tydeligere forbindelse opp gjennom parken til Kulturhuset og etablere en attraktiv lederlinje mellom nedre og øvre del av Sundre. Målet har vært å fremheve Kulturhuset og samtidig bygge videre på de kvalitetene og strukturene som allerede finnes i tettstedet.

Vi har blant annet sett på følgende muligheter:

Redusere Sundrejordet til en lokal adkomstvei med tilkomst fra Myren, slik at veien ikke lenger fungerer som gjennomkjøringsvei, heve deler av terrenget i parken slik at nivået kommer nærmere inngangen til Kulturhuset (Sprang), etablere et parkeringsanlegg integrert i terrenget med innkjøring fra både nedre og øvre nivå, legge til rette for nye funksjoner og tilbud over parkeringsplanet som kan skape mer aktivitet i området. Parken kan utvikles og programmeres på mange ulike måter, med plass til lek, rekreasjon, kultur og ulike møteplasser. Like viktig er den estetiske opplevelsen. Parken bør være en grønn og attraktiv forbindelse som inviterer folk opp gjennom Sundre, samtidig som den blir et viktig element i hvordan tettstedet oppleves fra nedsiden.

Med sin synlige plassering kan parken bli et nytt landemerke og en naturlig møteplass som binder Sundre bedre sammen.

- Illustrasjon parken, fugleperspektiv

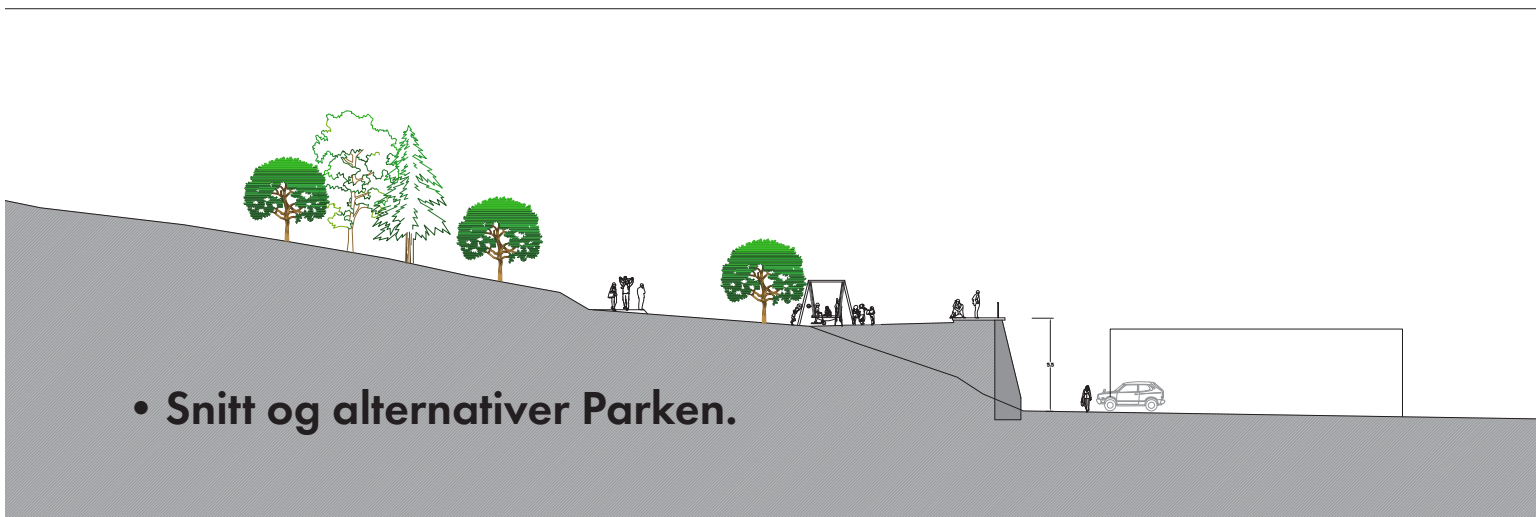
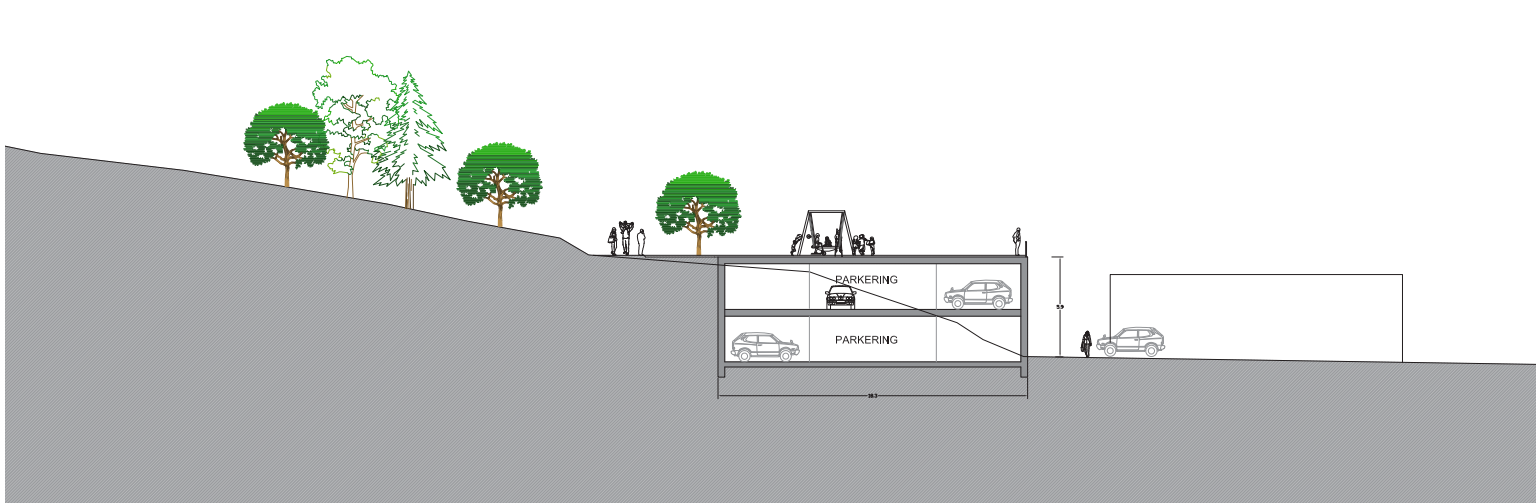
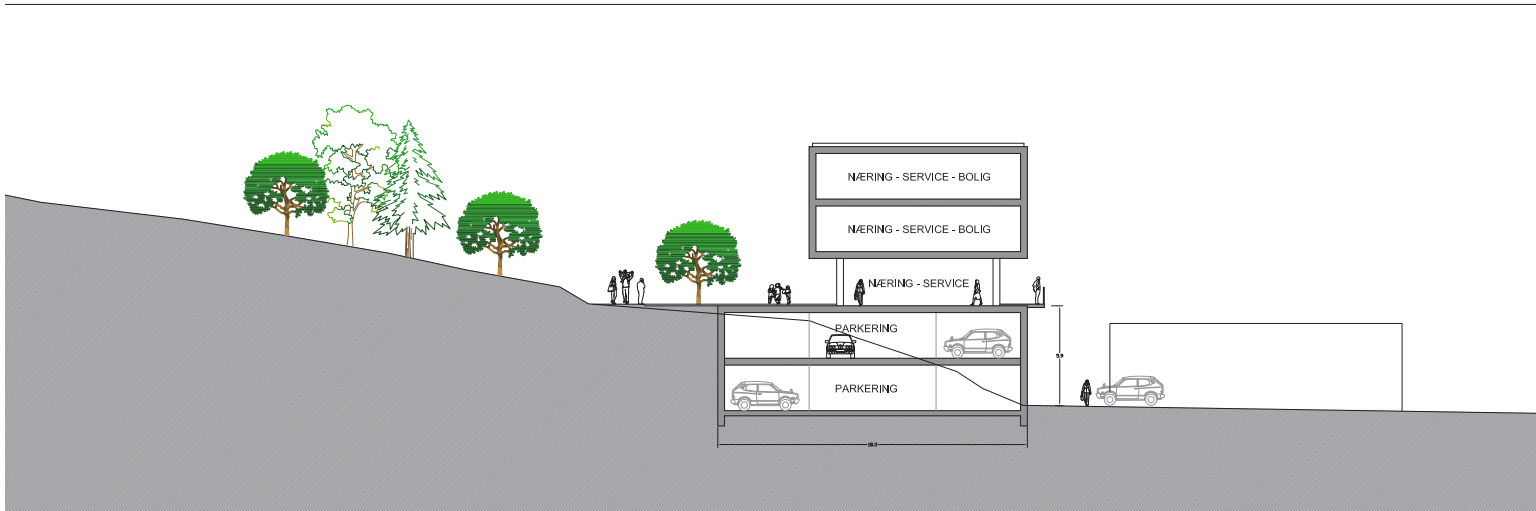
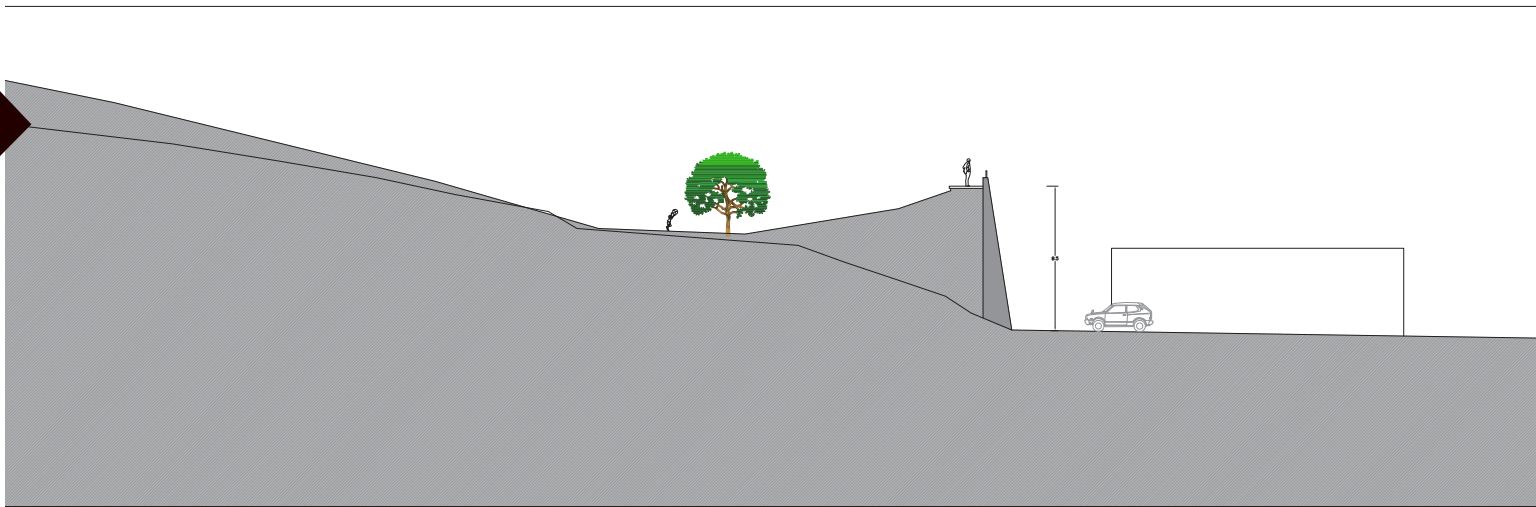
- Illustrasjon parken, platå vinter.

- Illustrasjon parken, platå.

- Illustrasjon parken nedenfra.

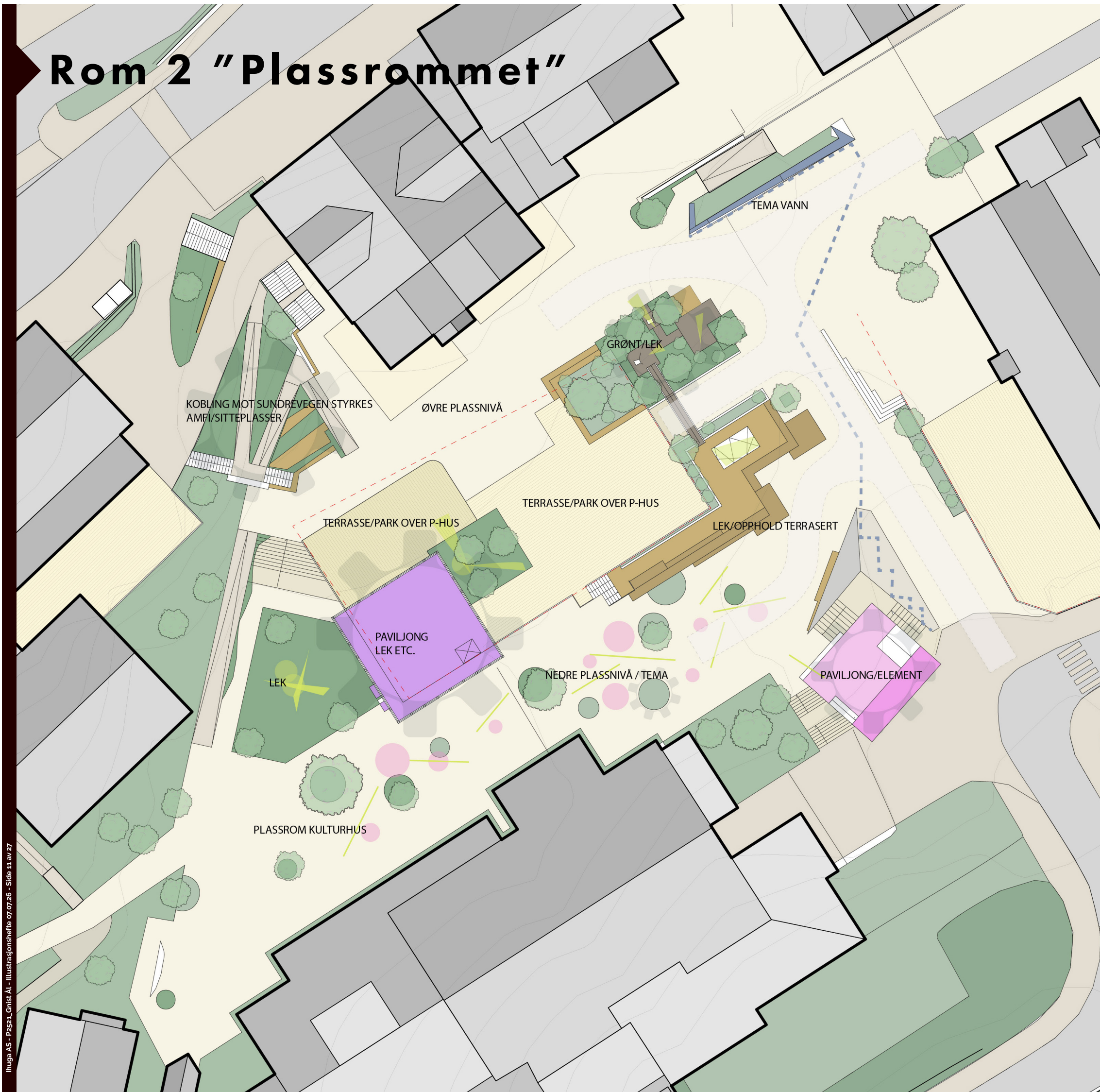

• Snitt og alternativer Parken.

HUGA

Rom 2 "Plassrommet"

Oversikt og forutsetninger:

Plassrommet foran Kulturhuset har i dag mange kvaliteter, men oppleves samtidig som oppdelt og preget av biler, parkering og trafikkplanlegging gjennom mange år.

Området har mange viktige forbindelseslinjer, tilbud og funksjoner, samt romlige kvaliteter som gjør at det oppleves som hjertet av Sundre. Her møtes mennesker i hverdagen, samtidig som området brukes til større arrangementer og aktiviteter gjennom året.

I studiet har vi sett på hvordan de eksisterende kvalitetene – både de romlige og de funksjonelle – kan forsterkes. Vi har også sett på hvordan området kan gjøres mer attraktivt for opphold og bruk, og hvordan plassrommet kan utvikles videre som Sundres viktigste møteplass og naturlige samlingspunkt. Området har i dag en variert bruk, fra det hverdagslige til å være uterom for større arrangementer. Dette har vært en viktig premisse for mulighetsstudiet og har lagt føringer for vurderingene av områdets framtidige utforming og bruk. Målet har vært å utvikle et plassrom som fungerer godt i det daglige, samtidig som det har den fleksibiliteten og kapasiteten som kreves når Sundre samles til større arrangementer.

Parkeringshuset ligger som nevnt, som en barriere i det store plassrommet, samtidig som det bidrar til å ta opp de store høydeforskjellene i området gjennom en naturlig terrasserings. I studiet har vi konkludert med at parkeringshuset har både materielle og strukturelle kvaliteter som gjør det til en viktig ressurs for videreutvikling av området. Å ta vare på parkeringshuset som struktur og videreutvikle det som en del av den framtidige løsningen bør derfor være et premisse. Det videre studiet har hatt stort fokus på hvordan plassrommet kan bindes bedre sammen og hvordan det kan skapes attraktive og funksjonelle uterom i tilknytning til de tilbudene og funksjonene som allerede finnes i området.

Studiet har sett på hvordan de eksisterende trafikale løsningene kan opprettholdes, samtidig som biler og trafikk i mindre grad får dominere og definere plassrommet. Videre har vi undersøkt hvordan overgangene til de omkringliggende uterommene og funksjonene kan bli tydeligere og mer naturlige, og hvordan det kan etableres attraktive utearealer for lek, opphold og aktivitet som kan brukes gjennom hele året og i all slags vær.

Som en del av dette viser studiet ulike muligheter for programmering og aktivisering av utearealene på taket av det eksisterende parkeringshuset. Takflaten har et stort potensial til å bli et nytt byrom som både binder området bedre sammen og tilfører nye kvaliteter og aktiviteter til hjertet av Sundre.

HUGA

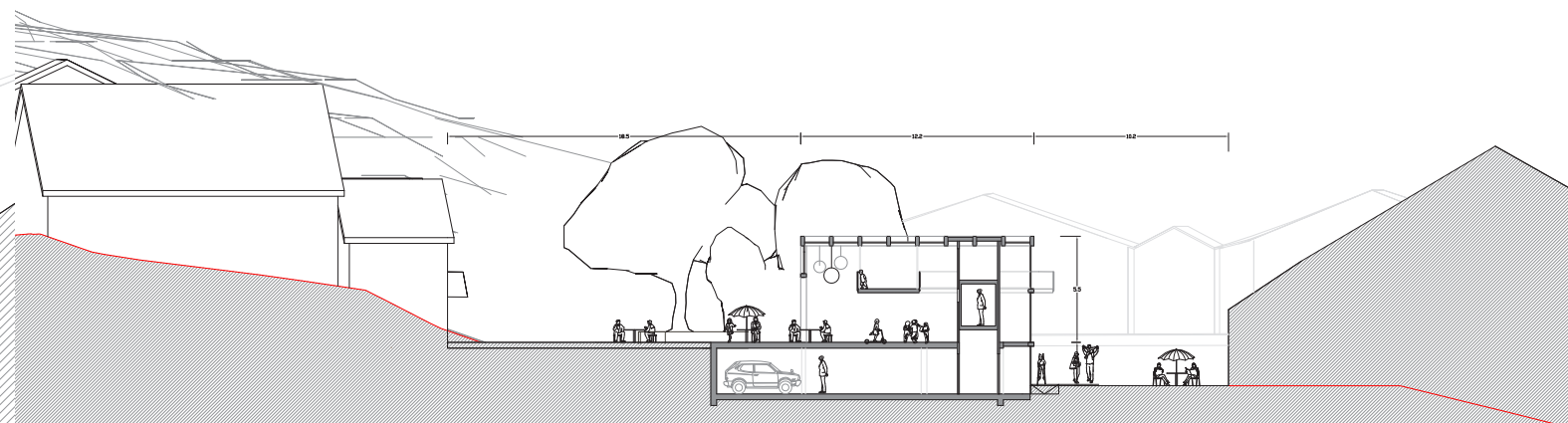
- Illustrasjon plassrommet. Sett nedover fra Sundrevegen

- Illustrasjon plassrommet. Paviljong/park over P-hus

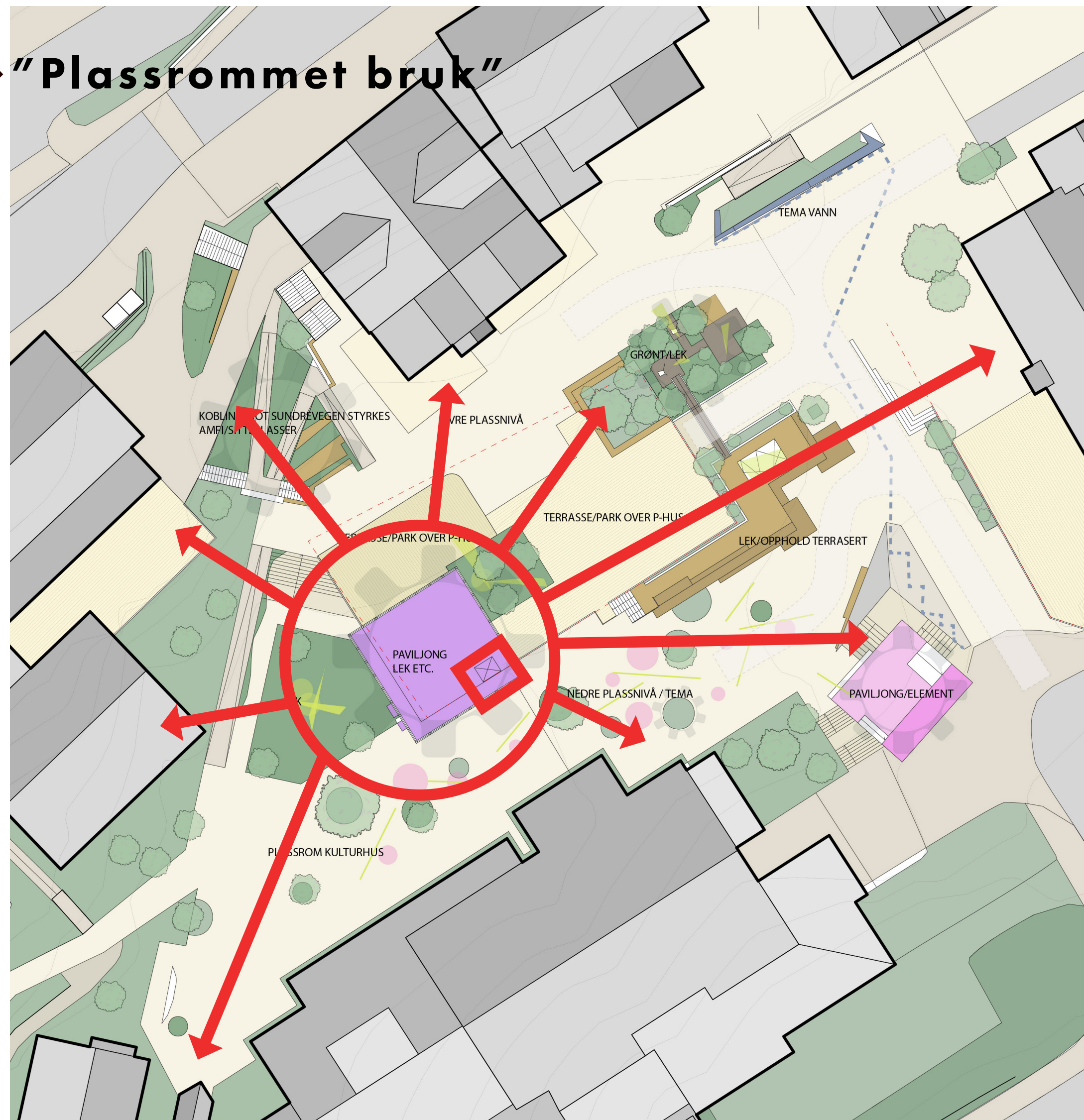

- Illustrasjon plassrommet. Paviljong/terrasse over P-hus

- **Snitt og alternativer Plassrommet.**

"Plassrommet bruk"

Paviljong:

Studiet viser muligheten for å etablere en paviljong eller annen lett struktur i tilknytning til takparken over parkeringshuset. Paviljongen er illustrert som en uisolert og uklimatisert konstruksjon som skjermer mot regn, snø og vind, og som samtidig danner en fleksibel ramme for aktivitet og opphold gjennom store deler av året.

Sundre og Ål har i dag flere områder avsatt til lek og aktivitet, men få steder som legger godt til rette for opphold og aktivitet under krevende værforhold eller i vinterhalvåret. En paviljong kan derfor tilføre sentrum en ny kvalitet ved å skape et attraktivt sted som kan brukes uavhengig av vær og årstid.

Strukturen kan romme en unik leke- og aktivitetsarena for barn, samtidig som den fungerer som en møteplass og et oppholdssted for voksne. Gjennom sin sentrale plassering kan paviljongen programmeres i samspill med kulturhuset, kommunehuset, Kaffe Tid, kjøpesenteret og øvrige aktiviteter i sentrum.

Den kan eksempelvis benyttes av biblioteket til høytlesning, formidling og lek, eller av kulturskolen til dans, bevegelse og mindre arrangementer. Tilsvarende kan den brukes til markeder, utstillinger, uformelle konserter, workshops eller andre aktiviteter som styrker bylivet og skaper møteplasser på tvers av alder og interesser.

Mulighetsstudien viser kun prinsipielle skisser av paviljongen. Hensikten er ikke å fastsette en endelig løsning, men å synliggjøre strukturens potensial og de mulighetene den kan tilføre takparken og Sundre sentrum.

Ettersom Paviljongen vil være uklimatisert og eksisterende p-hus vil fungere som fundament, så vil ikke paviljongen i seg selv være en kostnadskrevende struktur.

Sundre er et tettsted med betydelige høydeforskjeller og flere nivåer som kan gjøre tilgjengeligheten utfordrende for enkelte brukergrupper.

Tilgjengelighet:

Studiet viser hvordan parkeringshusets plan 1 kan fungere som et tilgjengelig ankomstnivå, særlig for innbyggere og besøkende med nedsatt bevegelsesevne. Ved å etablere en heis eller løfteplattform i tilknytning til den nye strukturen kan det skapes en universelt utformet forbindelse mellom de ulike nivåene. Dette vil gi trinnfri adkomst til de viktigste plassrommene og funksjonene i området, og bidra til at sentrum blir mer tilgjengelig og inkluderende for alle.

Grep:

A - Styrke forbindelse visuelt og bevegelsesmessig mot Sundrevegen. Etablere amfi med sitteplasser i skråning.

B - Etablere terrasser og/eller parkelementer på taket over P-hus

C - Eksisterende plassrom foran kulturhus bindes bedre sammen med øvrige deler av plassen gjennom bedre forbindelser, rydding av parkering og Paviljong (X)

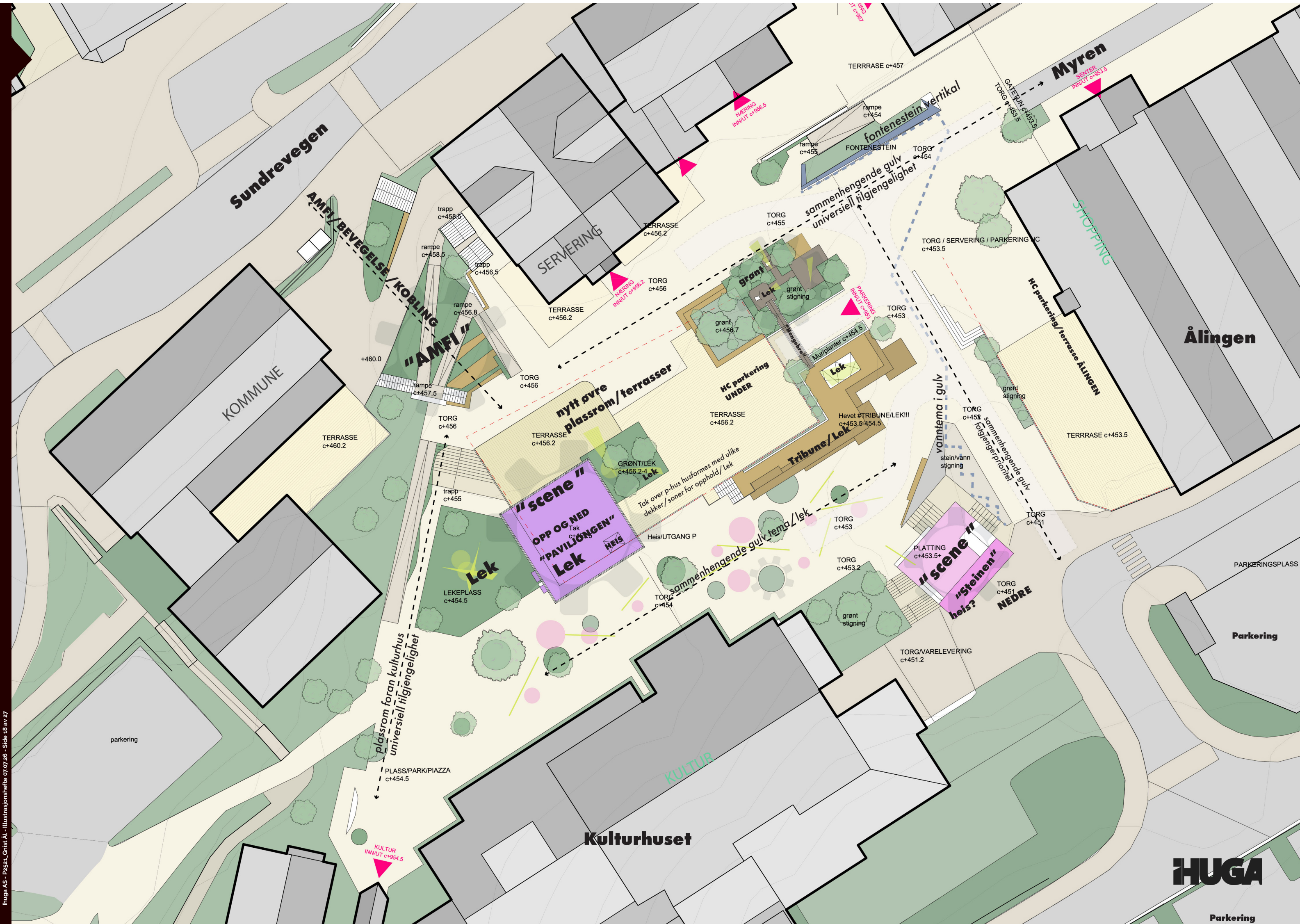
D - Etablere leke og oppholdsområde mot vegg p-hus terrasert.

E - Grønnstruktur med lekesoner og overraskelser sentralt for å ta opp terreng og danne overgang mot Myren.

F - Overgang mellom Myren og Plassrom styrkes for universiell tilgjengelighet og det etableres vannelement i overgang og langs plassgulvet.

X - Paviljong som fungerer til opphold /lek . Danner overgang mellom to nivåer. Heis/trapp. Scenefunksjon. Opphold og aktiviteter vinter og ved dårlig vær.

Y - Paviljong /utsiktspunkt - endestein. Definerer plassrom og løfter opp gulv i nedre nivå.

Oversikt og forutsetninger:

Sundrevegen, som går foran Familiens hus, har historisk vært Sundres hovedåre – handlegata med møteplasser, aktivitet og liv. Gaten har fortsatt gode dimensjoner og sterke romlige kvaliteter, men oppleves i dag i stor grad som en parkeringsgate, med spor av den aktiviteten og bylivet som en gang preget området.

Plassrommene ved Sundrehall og krysset mellom Helsetunvegen og Sundrevegen markerer i dag en tydelig overgang mellom det definerte tettstedet Sundre og det mer udefinerte omlandet. Området består av store og fleksible plassrom som periodevis fylles med liv under festivaler, markeder og andre arrangementer. I hverdagen domineres de derimot av parkeringsplasser, asfalt og biler.

I studiet har vi lagt vekt på hvordan de eksisterende kvalitetene og styrkene i området kan forsterkes, samtidig som dagens funksjoner og behov ivaretas. Det har vært særlig fokus på hvordan overgangen mot Familiens hus kan utvikles og programmeres slik at området blir en naturlig del av det samlede plassrommet.

Studiet har videre sett på hvordan uterommene kan defineres og struktureres som et felles «gulv» som binder området sammen og fremhever de omkringliggende bygningene. Målet er å legge til rette for at eksisterende fasader og virksomheter i større grad kan aktivisere uterommene og bidra til mer liv og aktivitet gjennom hele året samtidig som plassrommet/ utearealene kan bidra til å aktivisere og vitalisere det eksisterende.

- Illustrasjon "Familiens hus"

- Illustrasjon "Familiens hus"

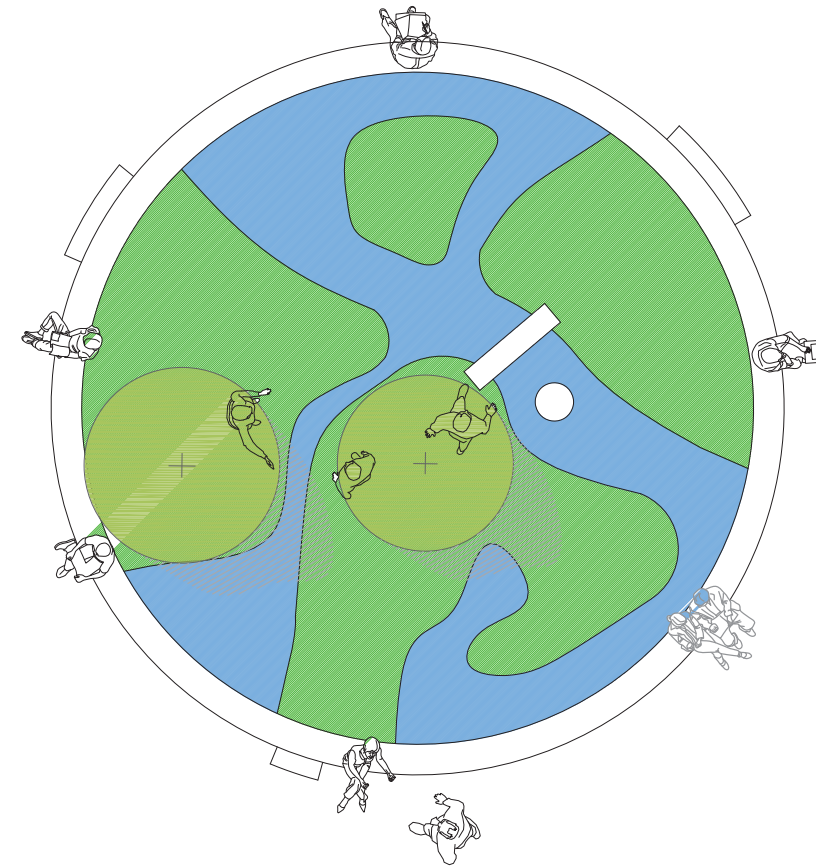
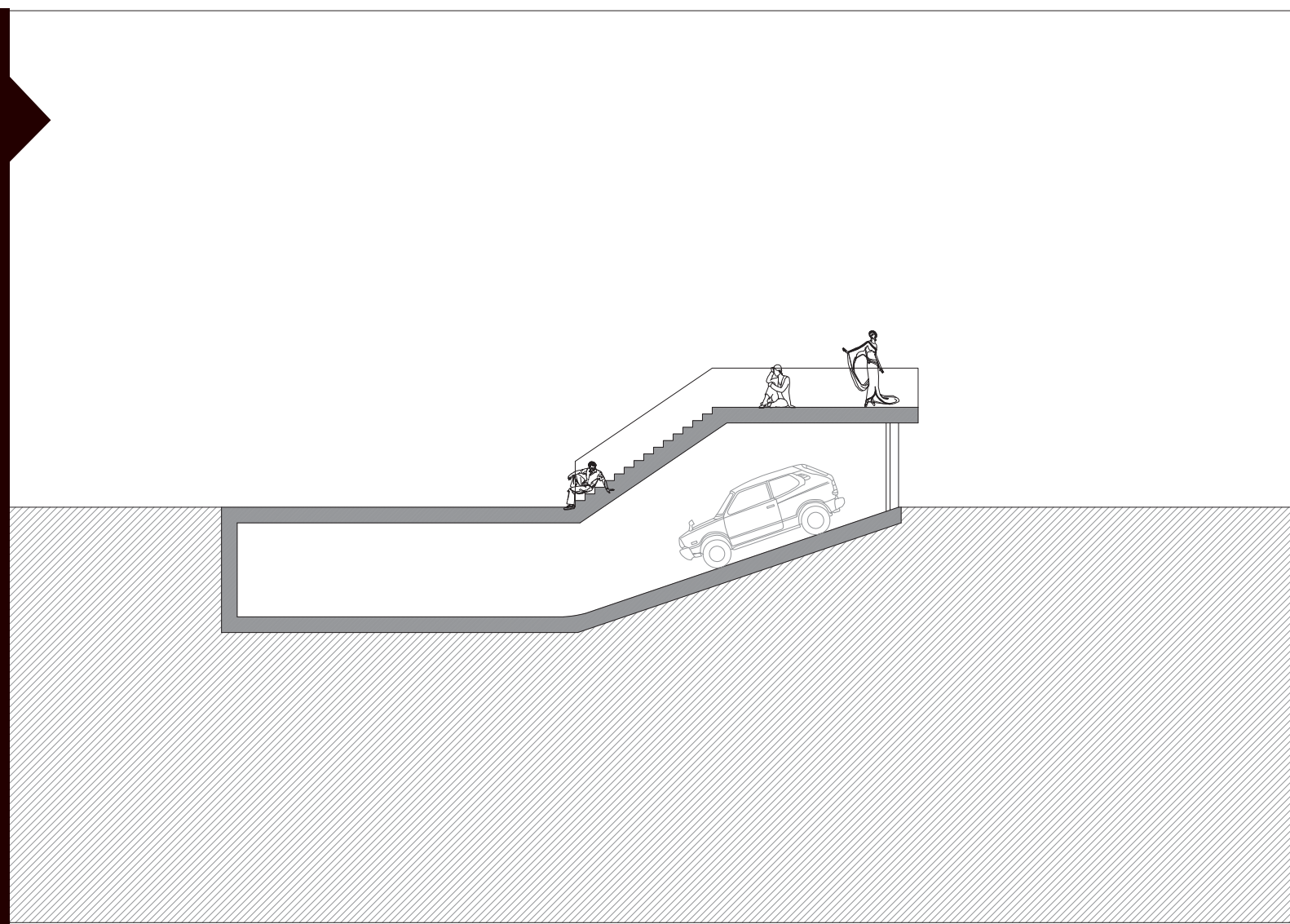

- Illustrasjon "Familiens hus"

• Illustrasjon "Familiens hus"

• Snitt / elementer Familiens hus.

HUGA

HUGA